

Fravalgt som talent!

Den afsluttende spillersamtale som forum for re-orientering af fodboldtalenters selvforståelse og fremtidsperspektiver

JESPER STILLING OLESEN & MARTIN TREUMER GREGERSEN

Størsteparten af de spillere, der indgår i talentudvikling i danske fodboldklubber, ender med at blive fravalgt inden senioreliten. Alligevel findes der ikke mange studier af, hvordan fravælgelsen gøres meningsfuld for spillerne. Gennem et etnografisk studie af de afsluttende spillersamtaler med U19-spillerne i danske topklubber undersøger vi de narrativer, som præger samtalerne. Analysen viser, at alle deltagere fortsætter med at tale om spillernes liv inden for et præstationspædagogisk narrativ, selvom spillerne ikke har en fremtid i klubben længere. På baggrund af analysen spørger vi, hvordan spillersamtalerne kan udvikles til at hjælpe spillerne bedre til at re-orientere sig i de ændrede fremtidsudsigter.

JESPER STILLING OLESEN

Ph.d. i Kulturstudier fra Syddansk Universitet
Lektor ved Danmarks Pædagogiske Universitet, Aarhus Universitet
jeo@edu.au.dk

MARTIN TREUMER GREGERSEN

Ph.d. i Pædagogisk Antropologi fra Danmarks Pædagogiske Universitet,
Aarhus Universitet
Ekstern lektor ved Danmarks Pædagogiske Universitet, Aarhus
Universitet
Rådgiver ved 4player

INTRODUKTION

Med udbredelsen af talentprogrammer og centralisering af talentudvikling til få elitefodboldklubber i Danmark følger en udfordrende opgave for klubberne om at håndtere eksklusionsprocesser for de unge talenter, der ikke får forlænget eller bliver løst fra deres kontrakter. Det gælder i udpræget grad i overgangen til senioriteten, hvor klubberne har et begrænset antal pladser til rådighed i deres trupper, der typisk består af 20-25 nationale og internationale spillere på fuldtidskontrakter. Her må klubberne nøje granske deres spillermateriale for at beslutte, hvilke spillere de behøver for at kunne besætte alle positioner på banen. Det indgår i en større vurdering af, hvordan de ønsker, truppen skal sammensættes, hvad angår spillernes alder, skadesfrekvens, videresalgspotentiale mv. At ekskludere spillere i et elitært præstationsmiljø er for så vidt en del af den hverdagslige praksis, hvor trænere og ledere løbende udtager spillere til kamp, træning og udenlandsture, men når eksklusionen bliver definitiv for en ung spiller, der skal forlade klubben for altid, så står trænere og ledere i en valgsituation med mere vidtrækkende konsekvenser for spilleren.

BESKRIVELSE AF FAGFELTET OG HVAD VI MANGLER VIDEN OM

De fleste studier af talentudviklingsmiljøer (TIDS: Talent Identification & Development Systems) til børn og unge er baseret på erfaringer fra de få eliteudøvere, der har nået deres mål, som ser tilbage på de udfordringer, de mødte på deres vej, og hvordan de overvandt dem ved f.eks. at modtage støtte fra nøglepersoner i og omkring deres idræt (f.eks. Storm et al. 2014). Andre studier fokuserer på de vanskelige overgange, der kan udpeges i en idrætskarriere fra talent, over ungdomsudøver og seniorudøver til post-karriere. Disse studier følger også de udøvere, der har gjort en karriere og dermed formået at klare de normative (forudsigelige overgange såsom fra ungdom til voksenalder eller ungdomsuddannelse til videregående uddannelse eller arbejde) såvel som de ikke-normative (uforudsigelige overgange såsom skader eller fald i præstationsniveau) transitioner (Stambulova & Wylleman 2019; Wylleman & Lavellee 2004).

I de seneste tyve år har der udviklet sig et forskningsfelt, der interesserer sig for sportsfolk som mere end atleter. Det vil sige som hele mennesker med et liv, der også rummer uddannelse eller arbejde og et socialt liv uden for banen. Dual career (DC) forskningen er et relativt omfattende forskningsfelt, der undersøger, hvordan atleter kan følge flere udviklingsveje parallelt og dermed opbygge et bredere udsyn på verden som et sted, der rummer flere muligheder (studier eller arbejde) end at dyrke sport (López de Subijana et al. 2015; Torregrossa et al. 2015). Det udpeges nemlig som en særligt kritisk faktor i forbindelse med ikke-normative transitioner (Stambulova & Wylleman 2015), hvis atleter har baseret deres identitet ensidigt på sport, hvilket kan resultere i en identitetskrise (Lally 2007; Warriner & Lavallee 2008) og i nogle tilfælde psykiske lidelser på et klinisk niveau, efter de har forladt sporten. Et nyere studie af Storm & Eske (2021) viser, at studenteratleter opnår akademiske kompetencer på et højere niveau i deres ungdomsuddannelser end studerende, der ikke har et DC-forløb. Selvom DC-forskningen tilbyder et bredere syn på atleten, så knytter interessen sig utvetydigt til, hvordan man skaber en mere bæredygtig idrætskarriere for dem, der når eliten, som også rummer et perspektiv for deres post sportskarriere.

I de senere år har der vist sig en spirende interesse for den gruppe af atleter, der ikke når eliten, og hvad de får ud af at deltage i talentudviklingsprogrammer. Olesen og Gregersen (2022) har f.eks. sammenlignet to danske modeller for dual career på henholdsvis folkeskole- og ungdomsuddannelsesstrinene. De interesserer sig for hele det miljø, der etableres omkring de unges skole og sport, uanset om deltagerne når eliten eller ej. De viser, at idrætslever praktiserer ideen om den hele (sports)person på to helt forskellige måder, som enten forbedrer eller forstyrrer deres handlekraft til at skabe potentielle fremtider. De anbefaler større bevidsthed i talentudviklingsmiljøer om, hvordan de skaber og fratager idrætslever livsmuligheder.

Andre forskere har undersøgt, hvad det betyder for idrætstalenter at blive valgt fra. Copley (2016) peger f.eks. på, at TIDS ikke bare identificerer og udvikler talenter, men også sorterer mange talentfulde unge fra igen. Calvin (2017) angiver, at 98 pct. af de fodboldspillere, der deltager i TIDS i England, bliver sorteret fra, inden de bliver seniorspillere. I Danmark er andelen ikke opgjort, men det er sandsynligt, at der er et lignende mønster i en dansk kontekst. Gledhill et al. (2017) konstaterer i en reviewartikel, at alle de spillere, der ikke lykkes med deres drøm, er underrepræsenteret i litteraturen, selvom de har tilbragt det meste af deres ungdom i TIDS. Rongen et al. (2018) argumenterer på den baggrund for, at TIDS både skal kunne gøre rede for, hvordan de bidrager til udviklingen af eliteidrætsudøvere, og hvordan de bidrager til alle deltagernes almene menneskelige udvikling.

Det er imidlertid begrænset, hvad der findes af studier med denne forskningsinteresse. I McGlinchey et al.'s (2022) gennemgang af litteraturen finder de kun tre studier, der undersøger frasortering af unge spillere i professionel fodbold. Heraf er der kun ét enkelt studie, der beskæftiger sig med det ud fra et sportsidentitetsperspektiv. Brown & Potrac (2009) og McGlinchey et al. (2022) har baseret deres studier af frasortering af U19 spiller i engelske Premier League klubber på dybdegående interviews. De har hver interviewet fire fodboldspillere om deres erfaringer med at blive fravalgt og giver dermed et retrospektivt indblik i, hvordan de unge spillere oplevede fravalget i lyset af de mange år, de havde investeret i sporten. Brown & Potrac's interviewbaserede tilgang giver desuden et indblik i den tid, der gik forud for frasorteringen, herunder hvordan de som unge fodboldtalenter opbyggede en stærk sportslig identitet gennem deltagelse i talentmiljøet. Der mangler imidlertid studier, der giver indblik i den måde, fravælgelse finder sted i klubberne, og hvordan trænere og andre med spilleransvar forklarer beslutningen for spillerne. I denne artikel undersøger vi derfor, hvordan trænere forsøger at skabe mening i den situation, hvor det, der har været målet for spillerens stræben, falder bort, og i hvilken udstrækning og hvordan de bidrager til at åbne nye fremtidsperspektiver op for spilleren. Undersøgelsen er baseret på etnografiske metoder og fokuserer på perioden op til, at spillerens ungdomskontrakt løber ud, og på deltagerobservation af spillersamtaler, hvor et fravalg meddeles, begrundes og drøftes. Det kan give et vigtigt indblik i den svære samtale, hvor den logik, der har været drivende i elite-miljøet, ikke længere slår til.

METODISK DESIGN OG ETIK

Gregersen (2020) har gennem et feltarbejde på 1½ år fulgt alle U17- og U19-spillerne i to danske superligaklubber. Klubberne er strategisk udvalgt ud fra, at de har en intention om at sætte rammer, der fremmer det hele menneske. Han har indsamlet et alsidigt etnografisk materiale, der er blevet tilvejebragt ved hjælp af

individuelle interviews og fokusgruppintervjuer, deltagerobservation og dokumentanalyse (af tekst på websites, skemaer over undervisning mv.).

I denne artikel vil vi benytte observationer af spillersamtaler fra begge klubber, hvor Gregersen var til stede som deltagende observatør uden at blande sig i samtalerne og derfor havde begrænset indflydelse på udførelsen af dem. Den sidste spillersamtale ligger et halvt år før, deres trainee-kontrakt udløber, og derfor på et tidspunkt, hvor klubben i realiteten godt ved, hvem de ønsker at tegne en senior-kontrakt med. Materialet består af syv¹ spillersamtaler fordelt på tre fra den ene Superligaklub, hvor forældrene også deltager (x-klub), og fire fra den anden klub uden forældrenes deltagelse (y-klub). Klubberne håndterer forældresamarbejdet forskelligt, hvilket også afspejler sig i, hvorvidt de ønsker at involvere forældrene i disse samtaler (Olesen & Gregersen 2024).

De afsluttende spillersamtaler indgår i et større etnografisk materiale, som består af interview med spillerne (fem på U17 og fem på U19 fra hver klub, dvs. 20 spillere i alt). De er blevet interviewet over tre omgange hvert halve år for at følge deres hverdag og udvikling over tid. Derudover er de ansatte, der er involveret i talentudvikling i de to klubber, blevet interviewet, og det gælder også for dem, som klubberne samarbejder med. Aktørerne består af trænere, ledere, uddannelsesansvarlige, talentchefer, mentaltrænere, elitekoordinatører, efterskoleforstandere, agenter, konsulenter fra Team Danmark og Dansk Boldspil-Union og en lokalpolitiker. Forældrene deltog i fokusgruppintervjuer, og i en af klubberne deltog de ligeledes i spillersamtalerne. Der blev foretaget længerevarende deltagerobservationer af hverdagen i klubberne, i uddannelsesinstitutionerne og på spillernes bopæl (hvad angår den ene klub, der har et integreret botilbud), samt observationer af spillersamtalerne. Det samlede materiale indgår som baggrundsviden i nærværende analyse.

Spillerne tilhører alle gruppen af andenårs-U19-spillere, der står overfor en normativ transition til seniorfodbold. De har enten afsluttet en ungdomsuddannelse eller er i gang med at gøre det, så de i tilfælde af ikke at få tilbudt en fuldtidskontrakt kan skifte til en anden klub, der geografisk er beliggende et andet sted i Danmark eller i udlandet, uden at deres ungdomsuddannelsesaktivitet kan vanskeliggøre eller forhindre dem i det. Af etiske hensyn er klubberne blevet anonymiseret for at formindske risikoen for u hensigtsmæssige konsekvenser for de involverede aktører. Det har betydet, at både spillere, forældre og trænere er blevet anonymiseret, hvorfor vi benævner dem som tilhørende x- eller y-klub. Det handler også om at minimere risikoen for genkendelighed, hvorfor vi heller ikke kan give en nærmere beskrivelse af spillerhistorier fra begge klubber.

¹ I klubben med et integreret botilbud blev to spillere ikke inviteret til en statussamtale, da de var blevet tilbudt en fuldtidskontrakt, mens en spiller fra den anden klub var forhindret i at deltage den pågældende dag.

Som led i den kvalitative og analytisk induktive proces (Boolsen 2015) er samtlige spillersamtaler blevet transskriberet og læst af begge forfattere for at identificere tematikker om, hvordan sammenhængen mellem spillernes historie i klubben, deres nutidige status og deres fremtidige muligheder bliver italesat. Gennem denne indledende læsning fremstod der nogle iøjnefaldende emiske begreber (ord brugt af personer til at beskrive den verden, de er en del af, og som udgør deres måde at fremstille den på) (Eriksen 2004) for spillerens status og anvisninger på, hvad spilleren skulle gøre for at få en god fremtid, som gik igen på tværs af samtalerne. Den indledende induktive læsning af spillersamtalerne antydede, at der blev benyttet en bestemt fortælling i klubberne om en spillers udvikling uafhængigt af, om de talentansvarlige i klubberne troede eller tvivlede på spillerens fremtid i klubben. Vi begyndte derfor at interessere os for de narrativer, der indgik i spillersamtalerne. På baggrund af, at begge klubber ønsker at udvikle såkaldte 'hele mennesker' og havde givet spillerne mulighed for at følge en dobbelt udviklingsvej, så forventede vi at finde flere forskellige narrativer, selvom der formodentligt ville være ét, der var mere dominerende end de andre.

EN NARRATIV TILGANG TIL ANALYSE AF SPILLERSAMTALER

I den næste fase har vi således undersøgt spillersamtalerne som narrativer. Vores forståelse af narrativer bygger på den præmis, at spillernes forståelse af sig selv og deres identitet hænger snævert sammen med de sociale kategorier, der stilles til rådighed i en given social sammenhæng (McLeod 1997). En spillers identitet formes gennem interaktion i specifikke sociokulturelle kontekster som f.eks. til træning, i omklædningsrummet, over familiemiddage og til spillersamtaler, og den er derfor socialt konstrueret (Holstein & Gubrium 2000). Med et blik for narrativer fokuserer vi på de fortællinger, der fortælles i fodboldklubberne, og som spillerne kommer til at forstå dem selv igennem. Som Crossley (2000) formulerer det, så er identitet ikke noget, der bor inde i spillerne, men et sociokulturelt projekt, der skabes gennem fortællinger over tid.

Fortællinger får dermed en form for agency (handlekraft), der påvirker spillerne til at opfatte bestemte forhold som normale, særlige mål som attraktive og visse vurderinger som rimelige. I denne undersøgelse er det ikke de enkelte spilleres personlige historie, vi sætter i forgrunden, men de fortællinger, klubberne tilbyder spillerne som ramme for at forstå, hvem de er både som spillere og som unge menneske. Som Carless & Douglas (2013) gør opmærksom på, så vil der ofte være nogle narrativer, der fremstår som kulturelt dominerende i et bestemt miljø. Det er narrativer, der fortælles igen og igen af toneangivende personer i miljøet. Når et bestemt narrativ bliver dominerende, vil det have tendens til at overskygge andre narrativer og risikere at påvirke deltagerne i miljøet på en ensidig måde.

I elitesportsmiljøer er det dominerende narrativ ifølge Carless & Douglas (2006; 2008) et performance narrativ, der handler om at udvikle evnen til at præstere på et excellent niveau. Det er en fortælling om at investere sit fulde engagement i én aktivitet for at nå målet om at vinde eller blive den bedste. Målet om at øge sin evne til at præstere i sport kommer i denne fortælling til at influere alle andre områder af livet, som ikke må stå i vejen for eliteprojektet. Ronkainen & Ryba (2020) betegner det som et præstationspædagogisk narrativ², der forbinder fortiden – at være et identificeret talent med tidlig succes – med nutiden – at være en 24/7 dedikeret, succesfuld og glad atlet – og med fremtiden – at være en blomstrende international top performer inden for sin idræt. Det er en fortælling, der sætter atleten i centrum for projektet og giver ham eller hende ansvaret for dets succes eller fiasko, hvorimod betydningen af andre folks beslutninger og strukturelle begrænsninger nedtones. Spillerne vil være tilbøjelige til at tilpasse sig og efterleve det narrativ, der dominerer i klubben, hvilket kan forklares med begrebet person-environment fit, som siger, at folk har et indre behov for at passe ind i deres miljø og dele virkelighedsopfattelse med andre i miljøet (Amiot et al. 2006; Echterhoff & Higgins 2018). Det betyder ikke, at den enkelte spiller ikke kan afvige fra klubbens idealer, men at det bliver sværere at blive genkendt som en potentiel Superligaspiller, hvis man gør det.

I analysen fokuserer vi på de narrativer, der benyttes til den afsluttende spillersamtale, og som dermed stilles til rådighed for spillerne til at forstå deres nye situation. Det, der sker for de fleste fodboldtalenter ved den sidste spillersamtale inden kontraktforlængelse, er, at fremtidsmålet i deres personlige fortælling bliver skåret væk. Dermed opstår der et kraftigt misforhold mellem den fravalgte spillers personlige historie som en spiller uden en fremtid i Superligaen, og det kulturelle narrativ, som han har orienteret sig efter i alle sine ungdomsår. Det kalder på, at andre fortællinger sættes i stedet, for at alle investeringsårene ikke skal fremstå som spildt. I kølvandet på den kritik, der over tiden har været rejst af et rendyrket præstationspædagogisk narrativ, har flere forskere efterlyst, at alternative narrativer får plads i elitesportsmiljøer for at tilbyde spillerne narrative ressourcer til at fortælle andre historier om, hvem de er, og hvem de kan blive både som sportsfolk og unge i almindelighed (McLeod 1997; Carless & Douglas 2008; Ronkainen & Ryba 2020; Haraldsen et al. 2021). Det er vigtigt, fordi det kan tage tid at indoptage nye fortællinger om, hvem man er, hvis man ikke længere er et fodboldtalent med kurs mod Superligaen. Det vil både kunne øge deres trivsel, mens de er aktive, fordi deres identitet ikke står og falder med sportslig succes, og i forbindelse med afslutningen af den sportslige karriere.

² I artiklen anvender vi et præstationspædagogisk narrativ frem for performance narrativ om det dominerende narrativ i elitesportsmiljøer, da det betoner de pædagogiske intentioner, der mere eller mindre tilsigtet ligger bag den praksis, der bedrives.

I forbindelse med elitesport har nogle forskere anbefalet et holistisk udviklingsnarrativ som et alternativ (Preston & Fraser-Thomas 2018). Det er et narrativ, hvor sportslig udvikling og personlig udvikling går hånd i hånd. De betragtes som hinandens betingelser i den forstand at for at præstere godt, skal man trives godt. Her er atletens trivsel i centrum, hvilket involverer nogle andre elementer i fortællingerne, f.eks. at succes ikke alene handler om at være den bedste sportsligt, men også at være i balance, udvise agency og at have det mentalt godt. Carless & Douglas (2013) foreslår at erstatte det monologiske performance-narrativ med et dialogisk narrativ, hvilket vil sige, at narrativer uden for elitesport står i et dialogisk forhold til performance-narrativet. I en dansk sammenhæng har man lagt vægt på, at der skal være balance mellem sport og uddannelse (Nielsen & Olesen 2019). Her er det skolens udviklingsfortælling, der skal sikre, at spillerne ikke udvikler en afskærmet identitet (eng. *foreclosed identity*) (Brown et al. 2000) baseret alene på deres sportslige engagement, men at der indgår flere facetter i deres identitetsforståelse.

I det kommende analyseafsnit vil vi rette opmærksomheden mod, hvordan trænerne under den sidste spillersamtale håndterer det misforhold, der opstår mellem de fravalgte spilleres nye situation og det dominerende kulturelle narrativ i klubben, og hvordan spillerne og deres forældre bidrager til samtalen.

Analysen har været guidet af følgende spørgsmål:

- Holder alle parter sig til det dominerende narrativ, som har været ledende for livet i klubben, eller bringer de andre perspektiver og narrativer i spil?
- Findes der alternative narrativer at trække på, som kan bidrage til at åbne nye perspektiver på, hvem den unge er, hvis ikke han er potentiel Superligaspiller?

En sådan analyse håber vi kan bidrage til at kvalificere klubbernes arbejde med de spillere, der er midlertidige deltagere i TIDS, og udvikle klubbernes exit-programmer (måder at fravælge spillere på), så de matcher kvaliteten i deres rekrutteringsprogrammer.

ANALYSE

Drejebog for spillersamtaler

I hver af de to klubber foreligger der nogle bestemte måder at gennemføre den afsluttende spillersamtale. Der er mange fællestræk, men også nogle forskelle på den drejebog, de følger, som har betydning for dynamikken i samtalerne og de narrativer, der bliver bragt i spil. Vi viser derfor eksempler på samtaleforløb fra hver klub.

I x-klub indleder træneren samtalerne på følgende måde:

”Vi skal tale om de tre parametre, som vi altid gør. Det sociale, skolen og fodbolden, og når vi har gjort status på det, så kigger vi lidt i fremtiden og ser, hvordan den ser ud. Så hvis nu vi starter med skolen.”

Træneren viser sig at følge den struktur, han har lagt op til gennem sin indledende kommentar, hvorfor han i første omgang ønsker, at spilleren skal forholde sig til skolen, og hvordan det går der. Det er som regel ret hurtigt overstået, og træneren kan konkludere, at han er tilfreds med deres uddannelsespræstationer, da han fra uddannelsesinstitutionerne ikke har hørt om grund til andet. Samtidig erkender han, at det måske var bedre, at de slap for at gå i skole, når de har fået deres studentereksamen, for i stedet at bruge deres tid i klubben på at få undervisning i noget mere fodboldrelevant, f.eks. kost og styrkeprogram.

Træneren går videre til det, han beskriver som det sociale, som udelukkende handler om drengenes oplevelse af det botilbud, klubben har stillet til rådighed for dem. Her interesserer han sig for deres oplevelser af personalets ændrede mødetider, så de kan tilbringe mere tid på college, når de unge også er der, og så glæder han sig over, at de bruger mere tid sammen i fællesområderne end tidligere. Drengene bekræfter træneren i den del, og så giver samtalen om det sociale ikke anledning til at tale om andet.

I overgangen til fodbolddelen spørger træneren:

”Hvis vi så skal gøre lidt status på fodbolddelen. Hvis vi bare tager fra sommerferien og frem til det. Hvordan synes du så, tingene har udviklet sig for dig og for holdet?”

Drengene refererer til holdets gode placering i rækken og til de antal kampe og minutter, de har fået på holdet igennem sæsonen, samt de mål og assist de har bidraget med. Træneren nikker anerkendende og refererer til en anden leder, der holder styr på statistikken omkring, hvad hver enkelt spiller har bidraget med. En af drengene nævner, at det ændrede spilsystem har været godt for ham, mens en anden ærgrer sig over, at der er vinterpause, da han efter en svær start med flere skader er kommet ind i en stime med flere gode præstationer. Træneren bekræfter dem i deres oplevelser og vender herefter tilbage til sin struktur for samtalen:

”Lad os springe lidt til fremtiden. I forhold til den, så har vi jo snakket jer alle sammen igennem. Det er lige fra trænere, der har haft jer, til os trænere, der har jer nu, til den fysiske afdeling. Dem, der har haft med jer at gøre på Superligaen, til reserveholdskampe, så alle byder ind i forhold til, hvordan er det, vi

ser på det, og der er ingen tvivl om, at alle har en tro på dig som menneske, og alle har en tro på dig som fodboldspiller, men vi tror ikke på, at det skal være i x-klub. Vi tror på at vejen her, den er for lang for dig, men det er ikke det samme som, at det ikke kan lykkes, og at du ikke kan gøre det, men at du bare går en anden vej.”

I samtalerne præciserer træneren, at alle involverede aktører i klubben har medvirket til at træffe beslutningen. Det er vigtigt for træneren at understrege de grundige overvejelser, der ligger bag beslutningen. I forlængelse heraf spørger han dem, om det er noget, der overrasker dem. Drengene og deres forældre svarer afvæbnende på spørgsmålet og går til at efterrationalisere, at det for drengene handler om at spille kampe, og at det er svært i klubben på grund af den hårde konkurrence-situation. Både træner og forældre bringer herefter drengenes agenter i spil, og der refereres til en dialog med dem om fremtiden. Træneren er bekendt med, at spilleren har en agent, og han lader spilleren og hans forældre vide, at de i klubben fortsat står til rådighed for en samtale om fremtidsperspektiver med hensyn til valg af klubber. Der er ikke noget i samtalerne, der peger på andre livsområder end det fodboldmæssige som relevant, når fremtiden for den unge skal drøftes.

I y-klub er det fodboldmæssige perspektiv endnu mere udtalt. Her har træneren inden samtalen bedt spillerne om at lave en SWOT-analyse af holdet samt at udpege to af deres spillemæssige spidskompetencer og udviklingsområder og understøtte det via videoklip. Samtaler indledes således:

”Proceduren bliver sådan, at vi lige går din hjemmeopgave igennem først – både det, der involveret holdet, og så kigger vi lidt mere på dig. Både det, du selv har udtalt eller skrevet, og hvad du vil arbejde med, og så har vi et skriv til dig også. Okay. Vi starter med den SWOT-analyse.”

Spillerne udleverer ved samtaleens indledning ”hjemmeopgaven” skrevet på et stykke papir, hvorefter træneren gennemgår det. Det sker ved, at han lader spillerne uddybe, hvad de har skrevet. Derefter kommenterer han og assistenttræneren på det og beder dem om at give eksempler på det, de har skrevet.

Fra analysen om holdet, går han videre til at tale om spillerens individuelle kompetencer:

”Hvis vi skal kigge lidt på dig, så har du peget på nogle spidskompetencer og udviklingskompetencer for dig som spiller. Videoklip. Har du computer med?”

Herfra gennemgår træneren igen spillernes besvarelser og beder dem via videoklip at give eksempler på deres spidskompetencer og udviklingsområder. Samtalerne

går bl.a. på spillernes evne til at have en god boldomgang, udvise taktisk forståelse, have hårdhed i dueller og timing af hovedspil. De tekniske, taktiske, fysiske og mentale områder ved deres spillestil er omdrejningspunktet for samtalerne, mens andre livsområder, der kunne knytte sig til deres almene udvikling, er helt fraværende.

Herefter går træneren til drejebogens sidste punkt om fremtidsudsigterne:

”Vi har begået et papir, som du har set før. Lidt samme standard med noget generelt teknisk, taktisk, mentalt og fysisk. Tager lidt afsæt i det halve år, vi har arbejdet sammen nu her.”

Her giver træneren spillerne en tilbagemelding, hvor spillerne ikke i samme grad gives mulighed for at uddybe deres oplevelser, men i stedet må lytte til trænerens vurdering af dem som spiller og de perspektiver, han ser i dem. I denne klub fortæller træneren ikke spillerne direkte, om de vil blive fravalgt ved kontraktudløb. De opfordres til at udvise dedikation det resterende halve år, men hvordan klubben ser deres fremtid, må de selv udlede af de mangler, som træneren nævner.

Hvad angår drejebogen for samtalerne, adskiller klubberne sig noget fra hinanden, men hvad angår de narrativer, der bringes i spil, er forskellen mere beskedent. Det folder vi ud i det følgende.

Et præstationspædagogisk narrativ

I dette afsnit vil vi folde det præstationspædagogiske narrativ ud for at identificere, hvilken virkelighedsopfattelse, de unge skal tilpasse sig for at opnå et legitimt person-miljø fit.

Det præstationspædagogiske narrativ i de to klubber er bygget op om nogle få emiske begreber (begreber som benyttes af elitefodboldkulturens egne medlemmer (se f.eks. Eriksen 2004)). De benyttes til at beskrive spillernes nuværende egenskaber i relation til det fremtidige mål som seniorspiller. De emiske begreber er 'pakken', som beskriver spillerens nuværende egenskaber i forhold til at spille en given position på banen, 'bygge på', som er et udtryk for de egenskaber, der skal udvikles yderligere, for at spilleren kan gøre sig gældende i seniorfodbold, og 'produkt', som er et udtryk for spillerens evne til at omsætte sit spil i målbare og/eller observerbare resultater. Derudover benyttes udtrykket 'en bæredygtig karriere', som er et trænerudtryk for, om spilleren kan udbygge sin pakke, så den kan holde til at være ansat på et seniorfodboldhold.

I den første del af analysen vil vi se på de tre elementer 'pakke', 'bygge på' og 'produkt' hver for sig. I den anden del ser vi på, hvordan de kombineres i en spillersamtale til at anvise, hvad den unge skal gøre for at bevare muligheden for at få en karriere som professionel fodboldspiller.

Pakken

Hvad der ligger i det emiske begreb 'pakken', fremstår nok ikke tydeligere, end da træneren fra y-klub prøver at forklare en spiller, at han har alle de nødvendige forudsætninger til ikke bare at spille 8'er, men også til at spille back på et tidspunkt. Her beskriver han spillerens 'pakke' ved at sammenligne ham med en anden spiller, der begyndte med at spille angriber og endte med at spille back:

"Du kender NN, som spiller i [klub] Han lavede mange mål som ungdomsspiller, men jo tættere han kom på senior, jo sværere havde han det. Så blev han flyttet på kanten, og pludselig [gjorde det godt] på kanten og af simple årsager – han har en god maskine. Han er hurtig, og han er fysisk stærk. Han er ikke høj, men han har en fysisk god krop, og når jeg ser på den fysiske pakke, du har, så er det ikke usandsynligt, at du også kan spille der. Du har spillet på siden før, og du har en god fod, og du kan sætte bolden ind i banen. Du har en god maskine."

Her er det primært den fysiske del af 'pakken', der omtales, suppleret med en smule teknik – hans gode fod – som kan sætte bolden ind i banen. Citatet peger på, at en spiller ikke kan lære at spille en hvilken som helst position. En spillers muligheder er begrænsede af den krop, han har.

Det er imidlertid ikke nok at have en god fysisk pakke. Den skal også kunne sættes i spil på den rigtige måde, og her spiller den mentale del af pakken en afgørende rolle. En spiller fra y-klub roses for hans evne til at optræde upåvirket af at spille mod ældre og fysisk stærkere spillere end ham selv. Han får at vide, at han har en stor styrke i den mentale pakke:

"Der er du meget, meget easy going (uanset red.) om det er Liga, reservehold eller Sjællandsserien, så får den bare en over nakken (...) Du spiller sådan set bare, og det er også en stor styrke i den mentale pakke."

Det kan derimod udgøre en mental hæmsko, hvis en spiller er for afhængig af, at det fungerer socialt godt på holdet. Det kan virke modstridende i lyset af, at trænerne faktisk arbejder på at opbygge et godt fællesskab mellem spillerne på U19-holdene og etablere en god balance mellem, at drengene har det sjovt, og at de er fokuserede på banen. Træneren forklarer, hvordan det alligevel kan være et problem:

"Som senior kan du opleve at komme ud i et miljø, der er pivfedt, men du kan også komme ud i et miljø, der ikke er ret godt, og der er intriger, og der er nogle voksne, der kun taler om børn (...) Der kommer du til at mærke et mentalt

tryk, hvor det ikke bare er det at være ung og hygge sig i gruppen.”

En del af den mentale pakke, træneren efterspørger, er således, at spilleren ikke er for afhængig af at være en del af et velfungerende fællesskab for at fungere som fodboldspiller, for så kan han blive sårbar og mindre mobil på fodboldmarkedet. Her tales således ind i det at kunne begå sig som fremtidig top performer.

Bygge på

Det andet emiske begreb, der benyttes til at tale om, hvordan spillerens nutid kan forbindes til fremtiden, er at 'bygge på'. At 'bygge på' er den lokale italesættelse af, hvad drengene skal gøre for at udvikle sig som fodboldspillere. Metaforen lærer dem at betragte kroppen som en ting, de kan justere på og optimere. Det er således kroppens funktionalitet, der bliver objektet for læringen. Det er ikke kroppen som sanseapparat, der f.eks. føler glæde ved at spille bold eller hygge sig med holdkammeraterne, der er vigtig. Kroppen skal derimod forbedres og holdes kørende. Det fremgår f.eks. af, at træneren roser en af spillerne for at have meget få skader og sygedage: "Det er ikke meget, du har, så du er driftssikker." En formulering, der lægger sig direkte i forlængelse af funktionalitetstænkningen.

De fleste får dog at vide, at de skal have noget mere aggressivitet ind i deres spil, så de f.eks. kan vinde deres dueller:

"Nu spiller du en back position, hvor de [seniortrænerne] forlanger, at du kan vinde en duel bagerst i feltet. Så hvis du kommer op og skal spille senior, så skal du være stærkere i din én-til-én, så du får etableret noget mere fysik."

Det handler altså både om at blive fysisk stærk og om at benytte fysikken i duellerne for at blive i stand til at levere det forventede produkt. Igen tales der til den fremtidige top performer, og ansvaret for at nå dertil placeres hos spilleren selv.

Produkt

'Produkt' benyttes til at vurdere, om spillerne skaber målbare resultater. Det vil sige, om der kommer noget ud af deres spil i form af mål, assists, gode indlæg eller vundne dueller. Produktet er samtidig det, som en træner på et hold efterspørger, når han kigger efter nye spillere til sin trup. Kan spilleren f.eks. vinde sine dueller?

Det varierer afhængig af den position, spilleren spiller på banen, hvad det er for et produkt, der skal leveres. Her fortæller træneren en spiller, hvad de forventer af ham afhængig af, hvilken slags spiller han ender med at blive:

"Afslutningsspillet kan stadig forbedres, og skal du spille 8'eren eller 10'er positionen, skal der mere produkt på. 6'eren kan du mere leve med, at det ikke

kommer på, men så er det andre ting, vi skal have fat på, som at kontrollere holdet og holde balancen på holdet og sådan nogle ting.”

Produktet, som spillerne leverer, kan aflæses af enhver træner på wyscout.com. Hvor meget produkt, der står anført der, kan være afgørende for, om de får den eftertragtede seniorkontrakt.

”For når de skal vælge jer til, så kigger de på de her ting, og de kan hente det hele fra wyscout.com. De kan se på en spiller fra y-klub og se på, hvad han har leveret af produkt, og sige, at der kommer ikke nok fra ham, så kan han heller ikke på seniorniveau.”

Så produkt er den synlige del af talentet. Den let-aflæselige repræsentation af en spiller, som spillerne derfor er nødt til at forholde sig til. Det er en hård standard, de skal leve op til:

”De kigger på det, de seniortrænere. Hvis ikke du vinder dine dueller, så kan de ikke bruge dig. Slut færdig.”

Eftersom fremtidens arbejdsgivere benytter disse teknologier, så er spillerne nødt til at tænke over, hvordan de fremstår i statistikken. De bliver nødt til at tænke på dem selv som en spiller, der kan levere et produkt, og de skal markedsføre sig gennem det produkt, de leverer, over for de seniortrænere, der er købere på spillermarkedet. Ansvarer placeres ene og alene hos spilleren, som i dette citat:

”Overvej, hvad du besidder som spiller, og så overvej at få det bedste ud af det og få solgt dig på bedst mulig vis. Kan du få saft og kraft i dit spil, så kan du blive en top-back. Det handler om at gide.”

Træneren gør det til et spørgsmål om engagement og som noget, de unge selv kan afgøre, selvom der for et fodboldtalent er mange andre faktorer, der har indflydelse på, om de får 'en bæredygtig karriere'. Det handler f.eks. også om at undgå alvorlige skader og passe til trænerens præferencer for spilsystemer og spillertyper.

Pakken som central midtbanespiller

I dette afsnit vil vi vise, hvordan de emiske begreber bliver brugt i sammenhæng til at anvise, hvad en spiller skal gøre for at bevare muligheden for at blive seniortalenter. Spilleren har oprindeligt spillet angriber, men er blevet flyttet ned på en position som central midtbanespiller. Overvejelserne om, hvilken plads han skal spille, hænger nøje sammen med sammensætningen af hans 'pakke' – teknisk, tak-

tisk, fysisk og mentalt. Der er tydeligvis identitet på spil i disse overvejelser, fordi som træneren siger:

”Det kan godt være svært for en angriber at høre og acceptere det, men det kan godt være, at det er den vej, det går, hvis du skal have en lang og bæredygtig karriere på seniorniveau.”

Der ligger en vis omsorg for spilleren i måden, træneren fremsætter kravet til ham om at få forløst sit talent. Forudsætningen for at få en 'bæredygtig karriere' som angriber er, at spilleren scorer nogle mål, og det mener træneren ikke, at spiller fra y-klub er lykkedes med i tilstrækkelig grad:

”Du har spillet kontinuerligt nogle kampe, hvor det har været lige ved og næsten med mange gode ting, hvor løbene har været kloge, men afviklingerne har ikke været hurtige nok, og sidste kynisme [har manglet]. Der skal bare noget mere produkt på.”

Træneren forklarer, at det kræver en enorm spidskompetence at få en 'bæredygtig karriere' som angriber, som han tvivler på, han har. Da han vurderer, at spilleren er mere alsidig i sit spil, har han derfor flyttet ham til 8'er positionen som central midtbanespiller. Hvorvidt det er en god beslutning afhænger for træneren ikke blot af hans fysiske og tekniske pakke, men også af om spilleren mentalt kan være i den nye rolle som 8'er. Til det siger spilleren:

”Jeg kan bedre lide at have bolden mere, og jeg synes også, jeg får vendt om og får sat de andre spillere op. Jeg tror faktisk, det er 8'eren.”

Det er et eksempel på, at der skabes et identitetsmæssigt fit mellem person og miljø, fordi spilleren fra y-klub angiveligt deler virkelighedsopfattelse med sin træner om, hvilken type spiller han skal være for at få en 'bæredygtig karriere'. Eller også giver han udtryk for at dele den samme virkelighedsopfattelse, fordi han ved, at det er vigtigt at gøre det.

Det er imidlertid ikke bare et spørgsmål om, hvilken position spiller fra y-klub skal spille på banen, men også om, hvordan den valgte position skal udføres. Det er afgørende, at han udfører den på en måde, som er genkendelig i miljøet, som en ung spiller med kurs mod senioreliten. Her har spilleren i trænerens øjne en udfordring med sin spiller-stil:

”Du er en 'Nørrebro Loose' på en eller anden måde, altså, og det hele er meget chillet, og det er fornuftigt nok det, der kommer, og du vil gerne arbejde ag-

gressivt, men vi mangler at se det, at du bare smider hæmningerne og bare render derudaf.”

Den måde spilleren udfører 8'eren på sætter træneren op over for en anden måde, han kalder 'Den ungdommelige vildskab'. Den udførelse har den fordel, at den kan genkendes af de fleste trænere som en ung spiller med ambitioner om at slå igennem i seniorfodbold:

”De [seniortrænerne] har en fornemmelse af, at der kommer en spiller, der brænder igennem.”

Det gælder f.eks. for førsteholdets assistenttræner, som ikke kan genkende 8'eren udført som en 'Nørrebro Loose' som en type, han kan bruge på holdet.

”Han vil have noget saft, hvor du bare løber igennem en mand, og når jeg kigger på din pakke, så hvorfor skulle du ikke kunne det.”

For at gøre sig genkendelig som potentiel Superligaspiller, må spilleren derfor ændre sin stil, så han udstråler 'Den ungdommelige vildskab'.

Alternative narrativer

I denne del af analysen undersøger vi, om der findes alternative narrativer, og hvis der gør, hvordan de benyttes i spillersamtalerne.

Når trænerne omtaler den 'mentale pakke', indgår spillernes generelle trivsel og skolepræstationer ikke i den. Skolen berøres kun som noget, der ikke må give problemer for de unges fodboldliv:

Træner: ”Hænger det sammen for dig med skolen?”

Spiller: ”Ja, det synes jeg. I sidst uge var jeg med Superligaen. Der blev det sværere, men så havde jeg en samtale med [kontaktperson på skolen], og så sagde han, at jeg bare skulle skrive til lærerne og tage den derfra.”

Skolen indgår ikke i dialogen mellem spiller og træner som en parallel og balance-ret udviklingsvej, der bidrager til en holistisk udvikling og som led i opbygning af et alternativt narrativ, men som en mulig hindring eller som i dette tilfælde som en fleksibel institution, der tilpasser sig fodboldens behov.

Det gør det svært for en spiller fra y-klub, der er splittet mellem klubbens forhold til skolen og hans forældres prioritering af uddannelse over fodbold. For denne spiller er det ikke blot et spørgsmål om, at skolen skal udvise fleksibilitet, for

han vil gerne begge dele. Trænerens svar på spillerens oplevede dilemma er, at han skal lade være med at have ondt af sig selv:

”Hver gang vi siger, det er hårdt, så er det hårdt. Det er præmissen for at ville begge ting. Hvis der skal gives noget gas på skolen, og der skal gives noget gas på fodboldbanen, så bliver vi bare nødt til at lade være med at have ondt af os selv og snakke om, hvor hårdt det er, så må vi bare give den gas og lade begge ting smitte af på hinanden.”

Løsningen på det oplevede dilemma placeres i denne spillersamtale entydigt hos den unge selv, som skal arbejde med at finde den rette indstilling. Som træneren konkluderer: ”Vi giver vores, men det skal komme fra dig.” Spillerens handlemuligheder er begrænset til at arbejde hårdere.

Når samtalen kommer ind på andre mulige udviklingsveje for de unge, træder det tydeligt frem, at det præstationspædagogiske narrativ ikke efterlader meget plads til det holistiske udviklingsnarrativ. Det gælder i særlig grad, når udviklingsvejen ikke handler om det, der foregår i skolen, men om at leve et ungdomsliv med fester og byture.

Træneren beskriver det forløbne år for en spiller som skuffende. Det har været præget af en hjernerystelse, som spilleren pådrog sig under en bytur. Det kommer oven i en tendens til at pådrage sig flere småskader og almindelig sygdom. Det tegner et billede af en spiller, som ikke harmonerer med trænerens forventning om en 24/7 dedikation til at spille fodbold:

”Vi havde spået dig en vigtig rolle i indeværende sæson (...), men den der top-motivation, den har jeg svært ved at finde i dig.”

Derudover tildeles han ansvaret for den situation, han er havnet i, uden hensyntagen til, hvad unge i den alder kan begå af fejltrin, og træneren beder ham efterfølgende om at vælge, hvilken udviklingsvej han vil følge:

”Men (spiller fra y-klub) alle de her ting – fodboldmæssigt – dem føler jeg egentlig er ligegyldige, hvis vi ikke rammer det rigtige motivationsniveau, og du er afklaret med dig selv om, hvad vi skal bruge det næste halve år til.”

Netop fordi det præstationspædagogiske narrativ er enerådende i denne klub, så har spilleren kun én svarmulighed. Spilleren svarer derfor, som han skal, at han selv har overvejet det, og at han har valgt at give sig selv 100%. Han nævner dog, at han har det problem, at hans forældre har høje forventninger til hans skoleindsats, og at hans ”søster er verdens klogeste”. I et holistisk udviklingsnarrativ ville forhold-

det mellem uddannelse og fodbold have været et dilemma, der ville kræve en afvejning. I det enerådende præstationspædagogiske narrativ italesættes forældrenes forventninger og hans søsters satsning på uddannelse derimod som en hindring for hans fodboldkarriere, som det er spillerens opgave at fjerne for at opretholde det foretrukne fit mellem person og miljø.

Der er kun få eksempler på, at forældrene spørger til deres søns fremtid i holistiske udviklingstermer. Her spørger en spillers mor, om hendes søn fra x-klub skal følge en anden vej end det fodboldmæssige:

Mor: "Men retningsmæssigt nu når I siger, at han kan blive et helt menneske og fodboldspiller og alt det der. Hvad tænker I så, det er, han skal stræbe efter?"

Træner: "Det vil jeg gerne sige, men jeg vil gerne først høre jer om, hvad I har gjort jer af tanker, så skal jeg nok komme med."

Mor: "Det er fint. Så vi kan høre, hvad dit bud er på det så?"

Træner: "Det skal jeg nok."

Spiller: "Jamen, jeg har tænkt lidt over, hvad fanden jeg så skulle gøre, fordi jeg har været her i sindssygt lang tid – og så der i U-13. Nu har jeg snakket med min agent, og han vil få nogle klubber ud at kigge, og så må vi se, hvad tilbagemeldingen ..., og så må vi se, hvor jeg lige kan finde et sted. Så tager jeg et sabbatår næste år for at give den fuld smæk med fodbolden, og så tænker jeg at vurdere det derfra, hvad der skal ske efter."

Træner: "Har du snakket med din agent om niveauet på de klubber, der skulle komme og kigge? Og geografien i forhold til det? Har I snakket om det?"

Spiller: "Det er primært klubber i Jylland, så jeg muligvis kunne bo hjemme eller i hvert fald tæt på, og så tænkte han, at det egentligt var lidt lige meget med penge. Han vil bare gerne finde et sted, hvor jeg kan få noget spilletid og få nogle muligheder i stedet for bare at sidde på bænken."

Spilleren ønsker at "give fuld smæk med fodbolden", hvormed han prøver at tage ansvar for sin fodboldudvikling, som det præstationspædagogiske narrativ tilsiger, han skal. Selvom denne forælder selv nævner idealet om det hele menneske, sættes det hurtigt i skyggen af, hvad der fodboldmæssigt menes at være det rigtige for spilleren. Samtidig forsøger moderen at få træneren til at byde ind med noget kon-

kret, men det afholder han sig fra for at lade spilleren selv nævne, hvad han har talt med agenten om. Det bliver forholdet om spilletid, der skal prioriteres, og dernæst geografi og størrelsen på kontrakten.

Et alternativ, der faktisk rummer flere udviklingsveje end det sportslige, nævnes af træneren hen mod slutningen af samtalerne:

”Og så vil jeg bringe en anden ting på banen, som du kan afvise med det samme, eller du kan prøve at tænke over det. USA er nogle gange en mulighed for spillere, som ikke længere skal være hos os, og som godt kunne tænke sig at kombinere at spille fodbold, men også at studere samtidig med.”

Med et scholarship i USA vil et DC-forløb på et college også være muligt, alt imens drengene kan opleve at bo i udlandet. Det er en mulighed, som træneren beder dem tænke over. Umiddelbart er der ikke nogen af spillerne og deres forældre, der er særlig interesserede i det. De nævner, at det sportsligt ikke er så attraktivt, da niveauet i de lavere rækker i USA er lavere end i Danmark. Igen er det, hvad der sportsligt er det mest interessante, der styrer fortællingen om at knytte an til en ny fremtid. Drengenes genvundne frihed åbner ikke umiddelbart andre udviklingsveje.

DISKUSSION

I den sidste del af artiklen vil vi diskutere de muligheder, den narrative struktur i de afsluttende spillersamtaler giver de fravalgte spillere for at re-orientere deres selvforståelse og fremtidsperspektiver.

Den narrative analyse af den sidste spillersamtale i U19 har givet et første ordensindtryk³ af, hvordan den livsændrende besked om kontraktforlængelse eller fravælgelse bliver italesat i to sammenlignelige klubber i toppen af dansk fodbold. Vores analyse bekræfter, at der er et dominerende narrativ i de to klubber, som svarer til det præstationspædagogiske udviklingsnarrativ, som andre forskere også har identificeret (Carless & Douglas 2006 og Ronkainen & Ryba 2020). Selvom den del af narrativet, der anslår, at den unge står på tærsklen til at blive en blomstrende top performer i dansk eller international fodbold ikke længere gælder, så fastholdes narrativets grundstruktur, men det tilføjes nye variationer: Den ene variation siger, at målet er det samme, men vejen dertil er blevet længere og går via en anden klub. Den anden variation siger, at målet er blevet nedjusteret fra at blive top performer (i Superligaen) til at spille i en lavere række som professionel eller amatør.

³ Et førsteordensindtryk vil sige, at forskeren har været til stede under samtalerne, mens de fandt sted, i modsætning til at få et andetordensindtryk af spillersamtalerne f.eks. gennem et efterfølgende interview med dem, der deltog.

I modsætning til de to britiske studier af fravalgte spillere i Premier League (Brown & Potrac 2009; McClinchey 2022), hvor fravælgelsen kommer som et chok for spillerne, så virker det ikke som om fravælgelsen overrasker spillerne i vores undersøgelse. Der er allerede nogle processer i gang op mod udløbet af spillernes ungdomskontrakter. Trænerne taler i stigende grad om spilleren som et objekt, der eksisterer uafhængigt af et bestemt hold og socialt fællesskab. Det baner vejen for, at spilleren kan se sig selv som en ressource, der kan sættes ind på et hvilket som helst andet hold, som mangler netop hans profil. Spillerne har givetvis også selv en fornemmelse af, hvilken status de har i klubben ud fra, hvilke hold de spiller på, og hvor mange kampminutter de får og den opmærksomhed, de får fra træneren.

Det er helt logiske handlinger, der følger af spillernes afkodning af de tegn, der er tilgængelige, på deres aktuelle status i klubben og deres fortolkning af dem inden for det narrative repertoire, de har til rådighed. Som Smith (2007) forklarer, så forstår deltagerne i en given kultur sig selv gennem de fortællinger, de hører, og som de føler sig som en del af. Narrativer skal derfor forstås som en del af en læn-gerevarende proces og ikke som noget, der udskiftes fra den ene dag til den anden. Hvis deltagerne i disse talentmiljøer ikke er blevet tilbudt alternative narrativer om, hvem de er, og hvem de kan blive, så er det vanskeligt pludselig at introducere andre narrativer til den afsluttende spillersamtale. I så fald ville spilleren alligevel ikke opleve det som en fortælling, der inkluderer ham. For at mere holistiske narrativer skal kunne udgøre et redskab for spilleren til at forstå sin radikalt ændrede situation, så er det nødvendigt, at den type narrativer cirkulerer i talentmiljøerne og nyder en vis kulturel anerkendelse i forvejen (McLeod 1997), og det er der ikke meget, der tyder på ud fra vores materiale.

En holistisk udviklingsdiskurs kan kun spores i forbindelse med trænerens spørgsmål til spillernes ungdomsuddannelse. Forældrene tager det heller ikke op. I enkelte tilfælde spørger forældrene ligefrem, om deres søn gjorde fejl i at prioritere skolen så højt. Det diskuteres også i den ene klub, om det tredje år på HF burde sløjfes og erstattes af noget fodboldrelevant undervisning. Det peger på, at både trænere og nogle forældre trækker i retning af et endnu mere enstrengt setup på fodboldens præmisser. Spillersamtalerne illustrerer således, at alle aktører omkring en fodboldaspirant har tendens til at blive indrullet i et talentmiljø, der først og fremmest abonnerer på et præstationspædagogisk narrativ. Det gælder både spilleren selv, hans forældre og skolen, som villigt lader sig tilpasse den professionelle fodbolds behov lige til det sidste.

Når det præstationspædagogiske narrativ er monologisk (Carless & Douglas 2013), så bliver det svært for trænerne at fremstille fravælgelsen som andet end en rå afkobling fra den forventede fremtid. Af den grund går den ene klub helt uden om at tale om fravælgelsen, og den anden klub appellerer til spillernes og forældrenes medviden om, hvilken vej det går. I det omfang afvisningens konsekvenser

berøres, italesættes den, som vi har vist, som et spørgsmål om at finde en alternativ vej inden for fodboldsystemet fremfor at åbne for andre udviklingsveje. Vi vil derfor foreslå, at klubberne inddrager andre aktører som f.eks. klubbernes uddannelsesansvarlige, uddannelseskoordinatorer, lærere eller medarbejdere på college i samtalerne. Hvis de blev inddraget, kunne de bidrage med viden om de unge ud fra deres kendskab til dem fra andre dele af hverdagen og på den måde trække samtalerne i en holistisk retning. Hvis der havde været oparbejdet andre narrativer i klubberne, ville det også have været muligt at have en dialog mellem flere narrativer (Carless & Douglas 2013). Som det er nu, ses uddannelse næste udelukkende fra sportens perspektiv og fremstår derfor som en mulig hindring for drengenes fodboldforpligtelser. I et dialogisk narrativ ville et oplevet dilemma mellem krav fra uddannelse og fodbold derimod skulle behandles som en fælles opgave om at føje to udviklingsveje sammen. I den sidste spillersamtale vil det så blive muligt at tale om at skifte balancen fra en fremtid som professionel fodboldspiller til en fremtid baseret på andre sider af dem selv. I det holistiske udviklingsnarrativ, som Haraldsen et al. (2021) definerer, går personlig udvikling hånd i hånd med sportslig udvikling, de unges trivsel er i centrum for udviklingen, og succes behandles ikke blot som en lineær proces mod at blive den bedste, men handler også om at være i balance, udvise handlekraft og have det godt. Det, som spillerne møder i talentmiljøerne, er en kraftig reduktion af disse bredere succeskriterier, nemlig at deres personlige udvikling er lig med sportslig udvikling, deres trivsel instrumentaliseres som afgørende for at kunne fokusere på træning og kamp, og deres handlekraft målrettes et liv som fodboldspiller. En måde at styrke deres handlekraft på bliver derfor omsat til f.eks. at hyre en agent til at navigere på spillermarkedet.

Endelig er der spørgsmålet om ansvar for fravælgelsen, som inden for et præstationspædagogisk narrativ kan komme til at lande på skuldrene af den enkelte spiller (Carless & Douglas 2013). I et præstationspædagogisk narrativ har spilleren opnået det privilegium at blive optaget i et talentmiljø, fordi han havde en god pakke. Siden har han ikke formået at bygge nok på – fysisk eller mentalt eller begge dele. Dertil kommer, at spilleren måske heller ikke har formået at markedsføre sig godt nok som potentiel Superligaspiller ved at levere et produkt i form af målbare resultater og ved at udfylde rollen som Superliga-aspirant på genkendelige måder for førsteholdets trænere. Inden for det præstationspædagogiske narrativ har spilleren således kun sig selv at bebrejde for tabet af sit privilegium, hvilket skygger for de mere strukturelle forhold, der gør fravælgelse nødvendig.

KONKLUSION

I lyset af at stadig flere aspekter af de unges liv koncentrerer sig i talentmiljøer, opstår der et stigende behov for, at klubberne kan italesætte spillernes nuværende

eksistens og fremtid i narrativer, der ikke kun tager afsæt i klubbernes behov, men som tager afsæt i et mere holistisk perspektiv på spilleren som et ungt menneske i en verden, der rummer mere end fodbold. Analysen viser, at den afsluttende spillersamtale overvejende trækker på det præstationspædagogiske narrativ, selvom samtalens hovedformål er at gøre de fravalgte spillere bekendt med, at de ikke længere har en fremtid i klubben. Andre mere holistiske italesættelser af spillerens fremtidsmuligheder benyttes næsten ikke. Trænere og ledere er optagede af at håndtere eksklusionen på en hensynsfuld måde, så de unge ikke skal føle sig utilstrækkelige, men de mangler tilsyneladende ord og begreber til at re-orientere de unge og forberede dem på en for dem endnu ukendt fremtid uden for klubben og måske helt uden for elitefodbold. Vores anbefaling er på baggrund af analysen, at det holistiske udviklingsnarrativ ikke først aktiveres i den sidste samtale, men derimod integreres i kulturen i talentmiljøerne som en måde at gøre dual career i praksis, og at det bliver en del af den drejebog, trænerne følger for at give såvel de fravalgte som de udvalgte spillere en bredere ramme for at forstå sig selv i verden og re-orientere deres selvforståelse og fremtidsperspektiver, når karrieren slutter.

REFERENCER

- Adler, P. A. & Adler, P. (1989). The Glorified Self: The Aggrandizement and the Constriction of the Self. *Social Psychology Quarterly*, 52 (4), 299–310.
- Amiot, C. E., Vallerand, R. J., & Blanchard, C. M. (2006). Passion and psychological adjustment: a test of the person-environment fit hypothesis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 32 (2), 220–229.
- Blakelock, D. J., Chen, M. A. & Prescott, T. (2016). Psychological Distress in Elite Adolescent Soccer Players Following Deselection. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 10 (1), 59–77.
- Blakelock, D. J., Chen, M. A. & Prescott, T. (2019). Coping and psychological distress in elite adolescent soccer players following professional academy deselection. *Journal of Sport Behavior*, 42 (1), 3–28.
- Boolsen, M. W. (2015). *Grounded Theory*, i: S. Brinkmann & L. Tanggaard (red.) *Kvalitative metoder – en grundbog*. Hans Reitzels Forlag. 3. Udgave. 241-271.
- Brown, C., Glastetter-Fender, C. & Shelton, M. (2000). Psychosocial Identity and Career Control in College Student-Athletes. *Journal of Vocational Behavior* Volume 56, Issue 1, February 2000, 53-62.
- Brown, G. & Potrac, P. (2009). You've not made the grade, son: De-selection and identity disruption in elite level youth football. *Soccer & Society*, 10 (2), 143–159.
- Carless, D & Douglas, K (2008). Narrative, identity, and mental health: How men with serious mental illness re-story their lives through sport and exercise. *Psychology of Sport and Exercise*, 9 (5), 576-594.

- Carless, D & Douglas, K (2009). We haven't got a seat in the bus for you or All the seats are mine: Narratives and career transitions in professional golf. *Qualitative Research in Sport and Exercise*, 1 (1). 51-66.
- Carless, D & Douglas, K (2013). Living, resisting, and playing the part of athlete: Narrative tensions in elite sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 14 (5). 701-708.
- Crossley, M.L. (2000). *Introducing narrative psychology: Self, trauma, and the construction of meaning*. Open University Press.
- Echterhoff, G. & Higgins, E. T. (2018). Shared reality: Construct and mechanisms. *Current Opinion in Psychology*, 23, 4-7.
- Finn, J & McKenna, J. (2010). Coping with Academy-to-First-Team Transitions in Elite English Male Team Sports: The Coaches' Perspective. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 5 (2).
- Gledhill, A., Harwood, C. & Forsdyke, D. (2017). Psychosocial factors associated with talent development in football: A systematic review. *Psychology of Sport and Exercise*, 31, 93-112.
- Gregersen, M. T. (2020). *Idealet om at fremme det hele menneske i danske elitefodboldklubber*. Ph.D.-dissertation. Aarhus: Aarhus University.
- Haraldsen, H. M., Abrahamsen, F. E., Solstad, B. E. & Halvari, H. (2021). Narrative Tensions in Strained Junior Elite Performers' Experiences of Becoming Elite Performers. *Frontiers in Psychology*, 12.
- Henriksen, K. (2010). *The Ecology of talent development in sport: A multiple case study of successful athletic talent development environments in Scandinavia*. Copenhagen, Denmark: Syddansk University.
- Holstein, J. A., & Gubrium, J.F. (2000). *The self we live by*. New York: Oxford University Press.
- Hylland, T. H. (2004). *Små steder – store spørgsmål*. *Innføring i sosialantropologi*. Universitetsforlaget. 3. udgave.
- Lally, P. (2007). Identity and athletic retirement: A prospective study. *Psychology of Sport and Exercise*, 8 (1), 85-99.
- Lissner, S. & Gierl, R. S. (2024). *Opråb i dansk fodbold: Det er stukket helt af nu og alle ved det*. Politiken.dk 3.3.2024
- López de Subijana, C., Barriopedro, M., & Conde, E. (2015). Supporting dual career in Spain: Elite athletes' barriers to study. *Psychology of Sport & Exercise*, 21, 57-64.
- McLeod, J. (1997). *Narrative and psychotherapy*. London. Sage.
- McGlinchey, T. R., Saward, C., Healy, L. C. & Sakar, M. (2022). From everything to nothing in a split second: Elite youth players' experiences of release from professional football academies. *Frontiers in Sports and Active Living*, 4, 1-15.

- Olesen, J. S. & Gregersen, M. T. (2022). Exploring how education and sport are brought together in two different dual career programs for Danish soccer players: effects for the player's current and future life. *Soccer & Society*, 24 (2), 223-234.
- Olesen, J. S. & Gregersen, M. T. (2024). Elitesportsforældre som en intensiv forældrestil – et etnografisk studie af hvordan forældre samstemmer opdragelse i to danske elitefodboldklubber. *Nordiske Udkast*. Årg. 52, nr. 2
- Preston, C. & Fraser-Thomas, J. (2017). Problematizing the Pursuit of Personal Development and Performance Success: An Autoethnography of a Canadian Elite Youth Ice Hockey Coach. *Sport Psychologist*, 32 (2), 1-41.
- Rongen, F, McKenna, J., Cogley, S. & Till, K. (2018). Are youth sport talent identification and development systems necessary and healthy? *Sports Medicine – Open* 4:18.
- Ronkainen, N. J. & Ryba, T. V. (2020). Developing narrative identities in youth pre-elite sport: bridging the present and the future. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 12 (4), 548–562.
- Storm, R. K. & Eske, M. (2021). Dual careers and academic achievements: does elite sport make a difference? *Sport, Education and Society*, 27 (6), 747-760.
- Stambulova, N. B. & Wylleman, P. (2019). Psychology of athletes' dual careers: A state-of-the-art critical review of the European discourse. *Psychology of Sport and Exercise*, 42, 74-88.
- Stambulova, N. B. & Wylleman, P. (2015). Dual career development and transitions. *Psychology of Sport and Exercise*, 21, 1-3.
- Torregrosa, M., Ramis, Y., Pallarés, S., Azócar, F. & Selva, C. (2015). Olympic athletes back to retirement: A qualitative longitudinal study. *Psychology of Sport & Exercise*, 21, 50-56.
- Warriner, K. & Lavalley, D. (2008). The Retirement Experiences of Elite Female Gymnasts: Self Identity and the Physical Self. *Journal of Applied Sport Psychology*, 20 (3).
- Wylleman, P. & Lavalley, D. (2004). A Development Perspective on Transitions Faced by Athletes. In M. R. Weiss (Ed.), *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective* (pp. 507-527), Fitness Information Technology.